

الدلائل الجرحیه

مقایسه تطبیقی ازدواج موقت و نکاح مسیار در فقه اهل تسنن

مؤلف :

بدریه نصیری

سرشناسه:	نصیری، بدریه، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور:	مقایسه تطبیقی ازدواج موقت و نکاح مسیار در فقه اهل تسنن / مولف بدریه نصیری.
مشخصات نشر:	تهران: گروه آموزشی مدرّس: سنّجش و دانش، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری:	۱۰۲ص.
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۲۱۶۵-۰۶-۲
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
موضوع:	متعه -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع:	Muta -- Law and legislation -- Iran
موضوع:	متعه
موضوع:	Muta
موضوع:	ازدواج مسیار
موضوع:	Msyar married
موضوع:	نکاح (فقه)
موضوع:	Marriage (Islamic law)
موضوع:	زنانویس (فقه اهل تسنن)
موضوع:	Marriage (Islamic law - Sunnites)
موضوع:	فقه تطبیقی
موضوع:	Islamic Law Comparative*
رده بندی کنگره:	BP۱۸۹/۴
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۳۶
شماره کتابشناسی ملی:	۶۲۰۰۸۲۵

www.sanjesh.ir

sanjeshodanesh@iran.ir

عنوان: **مقایسه تطبیقی ازدواج موقت و نکاح مسیار در فقه اهل تسنن**

مولف: بدریه نصیری

ناشر: انتشارات سنّجش و دانش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

صفحه آرائی: مهدیه مخبری

قطع و تیراز: وزیری، ۵۰ نسخه

«کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است»

بهاه: ۳۰۰۰۰۰ ریال

چاپ و نشر: تهران، ملارد، مارلیک، بلوار هفت تیر، مجتمع تجاری اداری امیر، آکادمی تخصصی دکتری

مرکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پلاک ۱۲۶

تلفن تماس: ۰۲۱-۶۵۱۴۰۰۲۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	طبقه بندی مباحث
۴	فصل اول
۴	بررسی نکاح متعه در حقوق ایران
۵	مفهوم نکاح متعه
۵	پیشینه و تعاریف
۱۳	معنای لغوی و اصطلاحی متعه
۱۴	متعه از منظر قرآن
۱۶	ماهیت متعه
۱۷	معنی شرعی متعه
۲۰	انار و احکام نکاح موقت
۲۰	نظر کلی اهل سنت
۲۱	تحلیلی بر حکم خلیفه دوم در مورد متعه
۲۲	تحلیلی بر دلایل موافق و مخالف شیعه و سنی در خصوص انار ازدواج موقت
۲۳	طرح مسجحت
۲۳	تحمینی بر نظرات موافق و مخالف اهل سنت
۲۳	مروری بر دلایل موافق و مخالف در خصوص مشروعیت نکاح متعه
۲۳	بررسی ماهیت وجودی متعه از منظر فقه امامیه
۲۶	دلایل موافق و مخالف شیعه
۲۶	دلایل موافقین ازدواج موقت
۳۰	دلایل مخالفین ازدواج موقت
۳۸	دله جواز متعه از دیدگاه فقه امامیه
۳۹	دله نظری
۳۹	کتاب
۴۲	سنت
۴۴	عقل
۴۸	اجماع
۴۹	اصول عملیه
۴۹	اصل یا حد یا حللیت

۵۱		اصل عدم نسخ
۵۲		ادله عملی
۵۲		عمل صحابه و تابعین
۵۴		دیدگاه تشیع نسبت به نکاح متعه
۵۵		فصل دوم
۵۵		نهادهای مشابه با نکاح متعه در حقوق اهل تسنن (مسیار)
۵۶		معنای لغوی و اصطلاحی نکاح مسیار
۵۷		معنای اصطلاحی مسیار
۵۸		بیشینه تاریخی نکاح مسیار
۵۹		نکاح به ثبت ظاهر
۶۰		نکاح سری
۶۰		نکاح لیلیات و نهاریات
۶۱		ماهیت نکاح مسیار
۶۲		تفاوت نکاح مسیار با سایر ازدواج ها
۶۲		تفاوت نکاح مسیار با نکاح دائم
۶۲		تفاوت نکاح مسیار با نکاح موقت یا متعه
۶۳		دلایل استقبال از نکاح مسیار
۶۴		دلایل زنان
۶۷		دلایل مردان
۶۸		اثر و شرایط نکاح مسیار
۶۸		ویزگی ها و شرایط نکاح مسیار
۶۸		ویزگی های نکاح مسیار
۶۸		شرایط نکاح مسیار
۶۹		اثر نکاح مسیار
۶۹		توارث در مسیار
۶۹		تواند فرزندان در مسیار
۷۰		نفقه در مسیار
۷۰		مقایسه ازدواج مسیار با سایر ازدواج ها
۷۰		مسیار و ازدواج شرعی دائم
۷۰		مسیار و ازدواج عرفی دائم
۷۱		مسیار و ازدواج موقت

۷۲		مسبار و ازدواج لیلیات و نهاریات
۷۲		مروری بر دلایل موافق و مخالف نکاح مسبار
۷۳		نظر علمای شیعه در خصوص مسبار
۷۳		دیدگاه موافقین
۷۳		مروری بر نظر آیت الله مکارم شیرازی
۷۴		ادله مخالفین
۷۶		مروری بر نظر اهل سنت در مورد نکاح مسبار
۷۶		مروری بر دیدگاه موافقین مسبار در اهل سنت
۷۸		مروری بر موضع مخالفین مسبار در میان اهل سنت
۸۱		فصل سوم
۸۱		بررسی تطبیقی نکاح موقت و نکاح دائم
۸۱		نکاح مسبار
۸۲		تطبیق اهداف نکاح موقت با نکاح دائم
۸۲		وجوه شباهت اهداف ازدواج موقت و مسبار
۸۲		جلوگیری از فساد و فحشاء
۸۲		تسهیل در ازدواج و کاهش محدودیت های ازدواج دائم
۸۲		رضاء، غریزه از راه مشروع
۸۳		تااهل و تشکیل خانواده
۸۳		وجود افتراق ازدواج موقت و نکاح مسبار
۸۳		جایگزینی برای منته
۸۳		جلوگیری از طلاق
۸۴		زمینه سازی برای ازدواج دائم
۸۴		تحلیلی بر نکاح موقت و نکاح مسبار
۸۴		تحلیل و ارزیابی اهداف ازدواج موقت و مسبار
۸۵		موارد تشابه فلسفه و اهداف ازدواج های موقت و مسبار
۸۵		جلوگیری از فحشاء و کمک به اخلاق
۸۵		شناخت بیشتر طرفین و جلوگیری از طلاق
۸۶		مشکلات اقتصادی برای ازدواج از نوع دائم
۸۶		موارد اختلاف در فلسفه و اهداف ازدواج های موقت و مسبار
۸۶		کافی ندانستن ازدواج دائم برای پاسخگویی به نیازهای امروزی جامعه
۸۷		نیات در روابط جنسی

۸۷	تحلیل و ارزیابی فلسفه و اهداف ازدواج موقت و مسیار.....
۸۸	تطبیق دلایل مشروعیت نکاح موقت و نکاح مسیار.....
۸۸	دلایل مشروعیت نکاح موقت و نکاح مسیار.....
۸۹	مقایسه دلایل مشروعیت ازدواج موقت و مسیار.....
۸۹	مروری بر مشروعیت ازدواج موقت.....
۸۹	مشروعیت ازدواج موقت در قرآن (آیات و روایات).....
۸۹	مشروعیت ازدواج موقت در سنت.....
۹۰	مشروعیت ازدواج موقت به استناد اجماع.....
۹۰	مشروعیت متعه به استناد عقل.....
۹۰	مروری بر مشروعیت نکاح مسیار.....
۹۱	مشروعیت نکاح مسیار در قرآن.....
۹۱	مشروعیت نکاح مسیار به استناد اجماع.....
۹۱	مشروعیت نکاح مسیار به استناد روایات.....
۹۲	تحلیلی بر ادله مشروعیت ازدواج موقت نکاح مسیار.....
۹۲	تطبیق شرایط، آثار و احکام نکاح موقت و نکاح مسیار.....
۹۲	مروری بر شرایط نکاح موقت و مسیار.....
۹۳	شرایط در نکاح موقت.....
۹۳	شرایط در نکاح مسیار.....
۹۵	تطبیق شرایط نکاح موقت و نکاح مسیار.....
۹۵	مروری بر آثار نکاح موقت و نکاح مسیار.....
۹۵	مروری بر آثار نکاح موقت.....
۹۷	مروری بر آثار نکاح مسیار.....
۹۷	تطبیق آثار نکاح موقت با نکاح مسیار.....
۹۸	مروری بر احکام ازدواج موقت و نکاح مسیار.....
۹۸	احکام ازدواج موقت.....
۱۰۱	منابع و مأخذ.....

مقدمه

ازدواج موقت یکی از انواع ازدواج می باشد که قبل از اسلام هم رواج داشته است. این امر طبق ضوابطی تقریباً مشابه با ازدواج دائم در اسلام مجوز شرعی گرفت. ازدواج موقت در زمان پیامبر (ص) در بین مسلمانان رواج داشت. استناد قرآنی آن آیه ۲۴ سوره نسا است. ازدواج موقت یک حکم قرآنی است و تا زمان اواخر خلافت خلیفه دوم جاری بود ولی بنا به لحاظی عمر ازدواج موقت را تحریم کرد. اگرچه این تحریم شاید از احکام ثانویه بوده، ولی به عنوان یک قانون در بین مسلمانان اهل سنت باقی ماند. با این حال، اختلافاتی بین مسلمانان بعد از خلیفه دوم به وجود آمد. ائمه شیعه در احیا و زنده نگه داشتن این حکم قرآنی تلاش ها کرده اند. بزرگان شیعه از جمله شیخ کبیری، شیخ طوسی و شیخ صدوق احادیث مفصلی را از پیامبر اسلام (ص) و ائمه شیعه درباره ازدواج موقت بیان داشته اند. در کتب اهل سنت از جمله در مورد مشروعیت ازدواج موقت در صدر اسلام احادیث و روایاتی را نقل کرده اند با اینکه شیعه آن را مشروع میدانند ولی این حکم الهی به علل مختلف مورد سوءاستفاده قرار میگیرد. ازدواج مسیار نوعی ازدواج است که در سال های اخیر در برخی از کشورهای اسلامی رواج یافته و مورد استقبال عده ای از مردان و زنان عرب واقع شده است. از آن جا که اهل تسنن ازدواج موقت را مشروع نمی دانند، برای پاسخ به نیاز های بعضی از مردان و زنان جوان ازدواج مسیار را مطرح نمودند. مسیار نوعی ازدواج دائم است که بر آن شرط میشود زن حق نفقه و همخوابگی نداشته و شوهر مختار است، هر وقت بخواهد نزد زن برود. زن نیز در زندگی خود آزاد بوده و مرد نسبت به وی ریاست و مدیریتی ندارد. این نوشتار شرایط ازدواج مسیار و ادله علمای موافق و مخالف اهل تسنن مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.

چنانچه اشاره شد ازدواج موقت (متمعه) در نظام حقوقی ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته است اما ازدواج موقت با نهاد های مشابه در فقه اهل تسنن موضوع بحث قرار نگرفته است. در واقع در این تحقیق نگارنده بر آن است که جنبه های مبهم موضوع را روشن نماید. به طور قطع به شکل مسلم و قاطع نمی توان با موضوع برخورد کرد و تحقیق به دلیل فقد سابقه بیشتر شاید جنبه گسترش علم را در بر داشته باشد. به نظر میرسد با توجه به ماهیت و آثار این پژوهش در این تحقیق به بررسی ادله و آراء فقها و قوانین پرداخته می شود، که این ادله

شامل آیات قرآن کریم، روایات و اجماع هستند که در آن‌ها به بررسی حکم پرداخته شده است.

به هر حال موضوع که می‌توان مطالعه تطبیقی ازدواج موقت با نهاد های مشابه در فقه اهل تسنن باشد به نظر میرسد از لحاظ ماهیت و اثر ازدواج موقت با نهاد های مشابه در فقه اهل تسنن مثل ازدواج مسیار شباهت و تفاوت هایی داشته باشد که این ازدواج مورد نقد و بررسی فقها و علمای آنان می‌باشد که بعضی از فقهای شیعه نیز آن را مورد بررسی فقهی قرار داده - اند. در مورد حکم ازدواج مسیار بین علمای معاصر اهل سنت اختلاف نظر وجود دارد، برخی آن را جایز و برخی حرام و برخی قائل به توقف شده اند که به این موضوعات در جای خود اشاره خواهد شد.

هدفی که نگارنده در این تحقیق دارد، علاوه بر بررسی هر یک از این دونوع از ازدواج به تفکیک، نظرات شیعه و اهل سنت این است که نقدی منصفانه بر آن حاکم سازد.

نوع تحقیق هم به صورت توصیفی، هم به شکل تحلیلی است. به ناچار نگارنده در ابتدا باید به توصیف برخی مفاهیم و واژه‌ها در حیطه ازدواج موقت و مسیار بپردازد. از طرفی تحقیق از نوع توسعه است چراکه موضوع برای نخستین بار در نظام حقوقی ایران مطرح می‌گردد و به دلیل فقد منبع و تحقیق به توسعه دانش در این زمینه خاص کمک می‌کند.

در خصوص ازدواج موقت تا به حال تحقیقات فراروی انجام شده است. محققان حوزه های علمی، حقوق، اجتماعی به بحث در مورد این موضوع پرداخته اند. مطالعه تطبیقی ازدواج موقت در فقه اهل تسنن (ازدواج مسیار) کمتر مورد بحث و نظر قرار گرفته است. به نظر می‌رسد موضوع از هر حیث در ایران فاقد جنبه علمی و پژوهشی باشد.

علی رغم گستردگی و دامنه مطالب سعی بر آن شده است که تمامی موارد در فصل یا بخش، تهیه و نگارش یابد که در فصل اول به نکاح موقت و فصل دوم به نکاح مسیار و فصل سوم به مقایسه تطبیقی دو نکاح پرداخته شده است که هر فصل شامل ۴ بخش نیز می‌باشد.